

Økologisk kornproduksjon: Økonomi

Utarbeidet av Bioforsk Økologisk, ØKOKORN Oslo og Akershus/Forsøksringene i Akershus, Buskerud forsøksring og Norges Vel. Oppdatert i 2008.

Kontaktperson: randi.froseth@bioforsk.no

Økonomien i økologisk korndyrking er med dagens betingelser god selv om avlingene kan gå ned med 40-50 % sammenlignet med konvensjonell dyrking. Nøkkelen til suksess er god jordkultur og et gjennomtenkt vekstskifte som kombinerer god ugraskamp, god næringsbalanse og vekster som gir godt økonomisk utbytte.

Avlingsnivået er viktig for økonomien i økologisk korndyrking og avhenger av klima, jordart, jordas næringstilstand, driftsform og vekstskifte. I gjennomsnitt viser forsøk en avlingsnedgang ved økologisk dyrking på omlag 35 % i havre og 40 % i bygg og vårhvete sammenlignet med konvensjonell dyrking.

Erfaringer viser at det er liten forskjell i tidsbruk mellom økologisk og konvensjonell korndyrking med pløying i begge driftsformene. Arbeidsforbruk til kontroll av flerårig ugras i økologisk korndyrking (eks luking av åkertistel, pussing av kantvegetasjon og fangvekst om høsten) vil variere. Dersom man benytter seg av grønngjødsel, består arbeidet av 3-5 pussinger av arealet.

Omlegging fra konvensjonell til økologisk korndyrking krever lite forandring i driftsapparatet, men en trenger tilgang på ugrasharv (gjørne med såapparat) og utstyr for pussing av grønngjødselareal. Økologisk korn kan kun leveres ved Debio-godkjente mottak. Levering av økokorn til merpris direkte fra åker er nå mulig ved enkelte mottak, men tilgang på korntørke og egnet lagerplass er en fordel.

Regneeksemplet tar utgangspunkt i gårder med ensidig kornproduksjon uten husdyr. I en slik kalkulering er det mange variabler som er ulike for hver bruker. En bør derfor sette inn egne tall og forutsetninger i regnestykket, i stedet for verdiene som står i eksemplet.

Inntekter

Salgsinntekt og ulike tilskudd inngår her. Oppgjørpris varierer mellom mottaksanleggene. Leverandører av økologisk korn må fra sesongen 2008-09 ha kontrakt for å få levert økologisk korn og oppnå merpris. Avregningskriterier for kvalitet (sort, hl-vekt, protein, falltall) er likt for konvensjonelt og økologisk korn, og dette bestemmer grunnprisen. Økologisk merpris på kornet fastsettes årlig av den enkelte kornhandler og er for 2008-09 omlag 70 øre per kg for hvete, havre og erter og 85 øre per kg for bygg. Det ytes statlig frakttilskudd for frakt av økologisk korn fra produsent til nærmeste aktuelle mottaksanlegg.

Ulike arealtilskudd utgjør en betydelig del av inntekten og vil til en viss grad styre agronomiske valg. I 2008-09 er satsene per dekar:

- Ordinært AK-tilskudd til korn: Sone 1: kr 296 Sone 2-3: kr 348 Sone 4-7: kr 436. For areal over 800 dekar er tilskuddet 11-15 kr lavere i hver sone.
- Økologisk arealtilskudd korn til modning og krossing: kr 300 (i tillegg til ordinært AK-tilskudd)
- Økologisk arealtilskudd grønngjødsling: kr 500 (i tillegg til ordinært AK-tilskudd). Grønngjødslingstilskuddet gis for inntil 50 % av arealet til korn, potet, grønnsaker, frukt og bær.
- Tilskudd til fangvekster, endret jordarbeiding og ingen jordarbeiding om høsten varierer fra fylke til fylke.

Omlaggingstilskudd er ikke tatt med i regneeksemplet. Tilskuddet er et engangstilskudd og skal kompensere for avlingsreduksjon i karenstida.

Kostnader

Ikke avlingsrelaterte kostnader. Såmengde er oftest lik ved økologisk og konvensjonell dyrking. I regnestykket er det beregnet nytt såkorn hvert andre år (erter: hvert år). Prisen er dermed resultat av innkjøpt og eget såkorn. Økologisk såkorn er dyrere enn konvensjonelt såkorn. Fangvekster med raigras og 15 % hvitkløver er beregnet brukt hvert år i det økologiske eksemplet. I det konvensjonelle eksemplet er raigras brukt som fangvekst i bygg og havre. Kalkbehovet avtar når en ikke gjødsler med mineralgjødsel. Utgifter til gjødsel er kun tatt med i konvensjonell dyrking. Hvis en bruker husdyrgjødsel til økologisk korn bør dette komme fram som en kostnad. For plantevern er det satt opp «normal kjemisk bekjempelse» ved konvensjonell dyrking. Leiepris på sprøyting og ugrasharving er satt til kr 15 per dekar per kjøring.

		Ikke avlingsrelaterte kostn., kr/daa					
		Såkorn	Såfrø	Kalk	Gjødsel	Plantevern	Sum
Konv.	Havre m/fv	63	15	32	243	48	398
	Hvete	90	0	32	297	131	550
	Bygg m/fv	63	15	32	266	108	484
Økologisk	Havre m/uk	78	32	16	0	30	156
	Hvete m/uk	107	32	16	0	30	185
	Bygg m/uk	80	32	16	0	30	158
	Erter	149	0	16	0	30	195
	Grønngj.	0	137	16	0	0	153

Avlingsrelaterte kostnader. Tørking og frakt av korn er relatert til avlingsmengde. I regnestykket er det satt inn tørkekostnad ut fra forventet vanninnhold ved høsting. Frakt er ikke med.

Andre kostnader. For å motta økologisk tilskudd og merpris på kornet må en delta i Debio-ordningen. Grunngelyret er kr 1100 per år (per 2008) og arealgebyret kr 5 per dekar per år. Med økologisk og konvensjonell drift på samme gård betales et tilleggsgebyr på kr 450 per år.

Sammenligning bør gjøres over et vekstskifte som i tabellen under, da nettoresultatet varierer med hvilke vekster som inngår. Tilskuddene som er brukt gjelder i sone 3. Tilskudd til fangvekster og redusert jordarbeiding er ikke med i beregningene.

Differanse mellom økologisk og konvensjonelt vekstskifte: kr 35 634 eller ca 355 kr per dekar.

Lokal veiledningstjeneste kan bistå med hjelp til ytterligere økonomiske beregninger.

	Konvensjonell drift			Økologisk drift			
	Havre m/fv	Hvete	Bygg m/fv	Grønngj	Hvete m/fv	Erter	Havre m/gj
Antall dekar	33	33	34	25	25	25	25
Avling, kg/daa	460	430	430	0	260	345	280
<u>Inntekter, kr/daa</u>							
Kornoppgjør	850	1010	865	0	787	1156	762
AK-tilsk. konv+øko	348	348	348	689	648	648	648
Tilsk. endr. jordarb							
Sum inntekter	1198	1358	1213	689	1435	1804	1410
<u>Kostnader, kr/daa</u>							
Ikke avl.relaterte	398	550	484	137	185	195	156
Tørking	46	60	30	0	37	58	30
Debio-gebyr	0	0	0	21	21	21	21
Sum kostnader	447	610	514	158	243	324	257
Inntekt- kostnad	752	748	699	531	1192	1480	1153
Sum vekstskifte 100 daa:	73266			108900			

Fagredaktør serien Økologisk kornproduksjon:
Randi Berland Frøseth, Bioforsk Økologisk

Ansvarlig redaktør:
Forskningsdirektør Nils Vagstad, Bioforsk

ISBN-10 nummer: 82-17-00090-5
ISBN-13 nummer: 978-82-17-00090-7

www.bioforsk.no

Bioforsk:

Trygg matproduksjon, rent miljø og økt verdiskapning basert på langsiktig ressursforvaltning

- Lokalisert over hele Norge
- Organisert i sju sentra
- 500 medarbeidere
- Omsetning 320 mill. kr

Bioforsk, Fr. A. Dahlsvei 20, 1432 ÅS
Tlf. 64 94 70 00
Faks. 64 94 70 10
post@bioforsk.no